

04/03/2019

Dues petites plantes Balears van arribar a les illes creuant el Mar des de Còrsega i Sardenya

En aquest article, dut a terme des de la Unitat de Botànica de la UAB i l'Institut Botànic de Barcelona, en col·laboració amb l'Institut Menorquí d'Estudis i la Universitat d'Innsbruck, s'ha estudiat l'origen i mecanismes de distribució de 4 espècies emparentades residents actualment a Còrsega, Sardenya i les illes Balears. Han conclòs que el seu origen és més recent del que es pensava a Còrsega i Sardenya arribant a les illes Balears per dispersió a llarga distància. Aquests resultats aporten noves dades sobre la conservació de *Cymbalaria fragilis*, una de les quatre espècies.

Cymbalaria fragilis, una espècie endèmica de Menorca i Cabrera que va arribar a les illes Balears des de Còrsega i Sardenya.

Les *Cymbalaria* són un grup de plantes Mediterrànies que viuen en hàbitats rocosos com parets i penya-segats, de la costa a la muntanya. En el nostre darrer estudi, publicat a la revista *Scientific Reports*, hem estudiat un grup de quatre espècies properament emparentades que viuen entre Còrsega, Sardenya i les Illes Balears. És un grup d'especial interès, entre d'altres, per la seva distribució tan fragmentada entre illes i per incloure espècies d'interès de conservació.

Anteriors hipòtesis estimaven que la distribució d'aquestes plantes tenia els seus orígens 30 milions d'anys enrere, quan les actuals Illes Balears, Còrsega i Sardenya estaven unides a la Península Ibèrica. El posterior trencament d'aquesta massa terrestre en diverses illes (i altres trossos que es van unir a Itàlia o el Nord d'Àfrica), hauria originat aquesta curiosa distribució fragmentada. Tot i així, el nostre estudi rebutja aquesta hipòtesis. Mitjançant tècniques moleculars per analitzar la informació genètica d'aquestes espècies, hem comprovat que l'origen d'aquest grup d'espècies seria molt més recent del què es pensava, "només" uns pocs milions o centenars de milers d'anys, a la zona de Còrsega i Sardenya. Durant aquest període, les plantes podrien haver dispersat les seves llavors entre Còrsega i Sardenya amb relativa facilitat, donat que durant les glaciacions del Pleistocè (només fa unes desenes de milers d'anys) el nivell del mar va baixar i les dues illes es van connectar.

Però, com van arribar a les Balears? L'única opció possible és la dispersió a llarga distància, cobrint els centenars de quilòmetres de mar que separen aquestes illes. El nostre descobriment reforça la idea que ha anat prenent força els darrers anys en el camp de la biogeografia, que fenòmens aparentment rars i amb poques probabilitats d'èxit com la dispersió a llarga distància han tingut un paper més important del què es pensava en la distribució actual dels organismes vius. De fet, aquest fenomen hauria passat com a mínim dues vegades en el grup estudiat, una de les quals hauria originat *Cymbalaria fragilis*, una espècie considerada fins ara endèmica de Menorca, i avaluada com a "en perill crític d'extinció".

El nostre estudi aporta una bona notícia per la conservació de *Cymbalaria fragilis*. Les dades moleculars i morfològiques analitzades, demostren que l'espècie ocorre no només a Menorca sinó que també es troba a l'illa de Cabrera, i en més poblacions menorquines del què es pensava. El canvi es deu al pes excessiu que es donava anteriorment a la morfologia de les llavors per la identificació d'aquest grup d'espècies, i és que *Cymbalaria fragilis* té dos tipus de llavors diferents, un dels quals és similar al de la seva germana *Cymbalaria aequitriloba* i que havia propiciat confusions en la seva identificació. Les dades moleculars i la resta de caràcters morfològics, però, mostren clarament la integritat de *Cymbalaria fragilis*. Amb aquest canvi, canvia l'estat de conservació de l'espècie de "en perill crític" a "vulnerable", que malgrat tot no deixa de ser una espècie en perill d'extinció, i cal per tant parar-hi l'atenció deguda.

Pau Carnicero

Unitat de Botànica

Departament de Biologia Animal, de Biologia Vegetal i d'Ecologia

Universitat Autònoma de Barcelona

pau.carnicero@gmail.com

Referències

[View low-bandwidth version](#)